

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2013

Dobrý den všem, koho zajímá život Lipky v roce 2013!

Rok dvacátý třetí Lipka opět prožila v maximálním tempu. Zahájili jsme další přestavbu, tentokrát se mění pracoviště Rozmarýnek na ekodům. Na projektové a stavební práce dohlíží naši kolegové z organizace UmweltBildungAustria z Rakouska. Také oni staví svůj ekodům ve Vídni a společně se těšíme na společné vzdělávací akce, které v obou domech budou již brzy probíhat.

Rok 2013 znamenal velké změny pro Rychtu. Nejen že Lipka od Rezekvítku plně převzala zajišťování provozu pracoviště, ale zahájila také přípravu rekonstrukce a přístavby. Uvidíme, zda se podaří najít finanční zdroje na realizaci. Rychta v roce 2013 začala realizovat několik projektů, z nichž jeden – *Rozšíření vybraných profesí o environmentální přesah* – znamená malou revoluci v nabídce vzdělávacích akcí pro dospělé – nabízí totiž vzdělávání provozním zaměstnancům, např. školníkům, uklízečkám, kuchařům či zahradníkům.

Díky dalšímu projektu, který zkráceně nazýváme *Zahradní terapie*, se rozběhla činnost pro lidi s nejrůznějšími specifickými potřebami. Díky tomu teď máme zahrady doplněné o prvky, které vyhovují seniorům či vozíčkářům a můžeme pořádat akce určené prarodičům s vnoučaty či sdružením pro znevýhodněné.

V roce 2013 jsme nepolevili ani v oblasti publikační. Lipka vydala 27 titulů, počínaje puzzly vážky a rosničky pro děti a konče knihou Pavla Nováčka *Od Noemovy archy k Titaniku a zase zpátky*, která je určena náročným čtenářům.

Přejeme čtenářům, kteří mají chuť a čas strávit pár chvil s výroční zprávou Lipky, ať je výsledky práce našich zaměstnanců potěší.

Hana Korvasová a Aleš Máchal

OBSAH

1 SEZNAMTE SE S LIPKOU	3	7 VYSOKOŠKOLSKÁ VÝUKA	27
Pět pracovišť Lipky	4	8 EDIČNÍ CENTRUM LIPKY	28
Významné události roku 2013	6	Materiály vydané v roce 2013	28
2 VÝUKOVÉ PROGRAMY PRO ŠKOLY	7	9 PŘÍRODNÍ ZAHRADY LIPKY	30
Novinky ve výukových programech	9	10 FINANCOVÁNÍ A HOSPODAŘENÍ	
3 PROJEKTY LIPKY	12	ORGANIZACE	32
Přehled projektů Lipky	12	11 PODĚKOVÁNÍ	34
Představení vybraných projektů Lipky	13	Zaměstnanci Lipky v roce 2013	34
4 ZÁJMOVÁ ČINNOST	18		
5 VZDĚLÁVÁNÍ VEŘEJNOSTI	22		
6 VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ	24		
Konzultace pro školy	25		
Specializační studium	26		

SEZNAMTE SE S LIPKOU

1

Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání je jednou z největších a nejstarších organizací v České republice, které se věnují environmentální výchově a vzdělávání dětí i dospělých. Lipka se své činnosti věnuje již 23. rokem. Původně se zaměřovala především na výukové programy pro školy, kroužky pro děti a vzdělávání učitelů. Později však rozšířila své aktivity o vysokoškolskou výuku, kluby pro dospělé, ekologické poradenství, tvůrčí a řemeslné kurzy, osvětové akce pro veřejnost a také o tvorbu koncepčních materiálů pro Jihomoravský kraj. Lipku na jejích pracovištích denně navštěvují stovky zájemců o environmentální vzdělávání.

Lipka úzce spolupracuje s mnoha školami nejen v Jihomoravském kraji i s řadou univerzit a má statut fakultního zařízení Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Je příspěvkovou organizací zřizovanou Jihomoravským krajem a členským střediskem celostátní Sítě středisek ekologické výchovy Pavučina.

S Jihomoravským krajem začala Lipka spolupracovat v roce 2001, kdy se stal jejím zřizovatelem. S jednotlivými odbory krajského úřadu spolupracuje v mnoha oblastech: je zpracovatelem Koncepce EVVO a každý rok se ujímá vybraných úkolů akčního plánu.

PĚT PRACOVÍŠŤ LIPKY

LIPOVÁ

Pracoviště Lipová se zaměřuje na environmentální vzdělávání prostřednictvím práce s přírodními materiály, starých tradic a rukodělných řemesel. Společně s žáky během výukových programů i akcí pro veřejnost pátráme po původu našich potravin a oděvů. Pracoviště obklopuje krásná přírodní zahrada plná výukových prvků, z nichž některé jsou vhodné i pro návštěvníky se speciálními vzdělávacími potřebami.

ROZMARÝNEK

Pracoviště Rozmarýnek je jedinečné pro svou ukázkovou permakulturní zahradu, která tvoří základ všech jeho vzdělávacích aktivit pro školy i veřejnost. V současnosti na Rozmarýnku probíhá stavba nového ekodomu, díky kterému bude Rozmarýnek moci do své činnosti zařazovat ještě více programů a osvětových akcí o zdravém bydlení a šetrném stavitelství.

RYCHTA

Pracoviště Rychta se zaměřuje především na téma krajiny. Zabývá se jejím vývojem, složkami, vazbami i souvislostmi v ní a žáky vede k zamýšlení nad vlivy člověka na krajinu. Rychta nabízí školám pobytové programy, exkurze a projektové dny v krásném prostředí Dražanské vrchoviny a pořádá také krajské kolo Ekologické olympiády.

JEZÍRKO

Pracoviště Jezírko je zaměřeno na vzdělávání o lese a nejčastěji o něm učí právě v lese. Tato nejlepší učebna umožňuje názorné učení a osvojování znalostí i probouzení citového vztahu k přírodě. Návštěvníci na Jezírku naleznou nejen příjemnou relaxační zahradu, ale také zcela novou lesní naučnou stezku.

KAMENNÁ

Vzdělávací centrum Aleše Závěského

Pracoviště Kamenná se věnuje vzdělávání dospělých, zejména pedagogických pracovníků a studentů učitelství, čímž je ojedinělá v rámci Lipky i celé České republiky. Probíhá zde také řada akcí pro veřejnost zaměřených na městské zahradničení a zdravé stravování.

Naše poslání

Posláním Lipky je environmentální vzdělávání, výchova a osvěta dětí, mládeže a dospělých směřující k osvojování environmentálně příznivějších způsobů života.

Lipka nabízí své služby lidem, kteří se zajímají o šetrnější a odpovědnější přístup k přírodě a životnímu prostředí doma i ve světě.

VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI ROKU 2013

Aleš Máchal získal cenu hejtmana JMK za zásluhy v oblasti ochrany životního prostředí, zejména za zásluhy o začlenění environmentální výchovy do systému vzdělávání na všech typech škol a za vznik vzdělávacího oboru na vysokých školách.

Oslavu **Dne Země**, kterou Lipka pořádala v parku pod hradem Špilberkem, **navštívilo okolo 4000 lidí.**

Vybraní zaměstnanci Lipky se zúčastnili **studijní cesty do Anglie.**

Lipka na svých pracovištích přivítala **ukrajinské učitele** z města Rossoš.

Proběhla **výjezdní porada** zaměstnanců Lipky na SEVERu – Středisku ekologické výchovy a etiky Rýchory.

Lipku navštívil **slovenský pedagog a zoolog Rudi Ocepek** a vedl zde dva semináře o překonávání strachu ze zvířat.

V říjnu byla otevřena **relaxační zahrada na Jezírku** a začala stavba nového **ekodomu na Rozmarýnku.**

Lipka pořádala vůbec první **mezinárodní konferenci o zahradní terapii** v České republice. Tradičně se konala také **konference KONEV** a nově na podzim konference **KONVIČKA.**

V létě proběhl **první jeskyňářský tábor** a hned od září na něj na Rychtě navázal jeskyňářský kroužek.

Ediční centrum Lipky vydalo **populárně-naučnou publikaci** Pavla Nováčka **Od Noemovy archy k Titaniku a zpět.**

VÝUKOVÉ PROGRAMY PRO ŠKOLY

2

- 🌿 **962** odvedených výukových programů
- 🌿 **4 634** hodiny výuky
- 🌿 **20 613** účastníků

Hlavní činností Lipky je realizace ekologických výukových programů pro kolektivy žáků mateřských, základních a středních škol. Výuka probíhá převážně v terénu nebo v interiérech jednotlivých pracovišť.

Všech pět pracovišť Lipky v roce 2013 nabízelo jednodenní programy v délce tři a více hodin, pracoviště Rozmarýnek, Rychta a Jezírko navíc také vícedenní pobytové programy. Pracoviště Lipová se zaměřovalo především na výukové programy pro základní školy, pracoviště Rozmarýnek a Jezírko navíc realizovala jak programy pro školy základní, tak pro školy mateřské. Pracoviště Rychta a Kamenná se soustředila především na školní projekty (projekty Ekoškola a Škola pro udržitelný život) a výuku žáků 2. stupně základních a žáků středních škol.

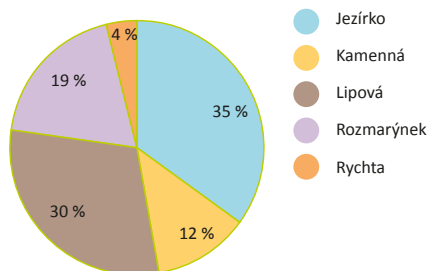
Počty jednodenních výukových programů podle pracovišť

Pracoviště	2013												Počet výukových programů	Počet hodin trvání	Počet dnů trvání	Počet účastníků	Počet účastnických hodin
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
Jezírko	35	20	31	40	37	41	3		13	29	33	27	309	1 001	309	6 870	22 118
Kamenná	4	7	15	7	13	10		1	19	20	5	2	103	294	103	2 091	6 037
Lipová	30	22	31	34	42	24	3	2	20	31	19	11	269	939	269	5 315	18 572
Rozmarýnek		16	25	29	32	10			3	21	20	16	172	586	172	3 623	12 282
Rychta	3	2	2	5	7	8			6	1			34	172	34	914	4 716
Celkem	72	67	104	115	131	93	6	3	61	102	77	56	887	2 992	887	18 813	63 725

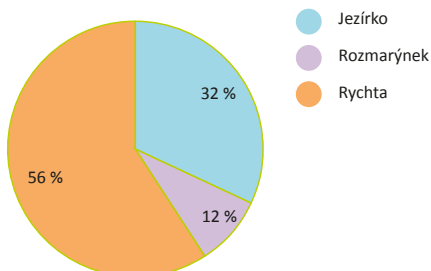
Počty pobytových výukových programů podle pracovišť

Pracoviště	2013												Počet výukových programů	Počet hodin trvání	Počet dnů trvání	Počet účastníků	Počet účastnických hodin
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
Jezírko		2	3	5	4	2			1	3	1	3	24	445	93	499	9 395
Rozmarýnek					5	3			1				9	217	45	272	6 613
Rychta	1	3	5	4	4	4			7	7	4	3	42	980	161	1 029	24 022
Celkem	1	5	8	9	13	9			9	10	5	6	75	1 642	299	1 800	40 030

Poměry jednodenních výukových programů na pracovištích

Poměry pobytových výukových programů na pracovištích

NOVINKY VE VÝUKOVÝCH PROGRAMECH LIPKY

V nabídce **pracoviště Lipová** je od roku 2013 čtvero nových výukových programů *Jaro, Léto, Podzim a Zima v přírodní zahradě*, během nichž děti tráví většinu času v certifikované ukázkové přírodní zahradě. Programy využívají smyslové a praktické aktivity vhodné a osvědčené i pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. V novém výukovém programu *Zvířata v zimě* si děti odliší ze sádry stopu lišky, v další novince *Cesta do Ekvádoru* zase prožijí na vlastní kůži pocity farmářů a jaguárů, jejichž území bylo zabráno pro těžbu ropy.

Pracoviště Rozmarýnek poprvé za 16 let svého fungování nezvýšilo počet jednodenních výukových programů ve své nabídce. V roce 2013 totiž na pracovišti probíhala rozsáhlá rekonstrukce budovy i zahrady, a tak Rozmarýnek realizoval pouze omezenou nabídku programů v terénu a několik vybraných programů v interiérech pracovišť Lipová a Kamenná. I přesto Rozmarýnek uvedl dva nové programy: terénní program pro děti z mateřských škol *Do obory za zvířátky* a výrazně inovovaný program *Musíme se bát* o rizicích z živočišné říše číhající na návštěvníky české přírody. Snížení počtu nabízených programů se netýkalo pobytů, těch naopak Rozmarýnek pořádá více než v minulých letech.

Pracoviště Jezírko se v roce 2013 dále ubíralo cestou terénní a prožitkové výuky. V novém programu *Sojčí lumpárny* žáci pozorují v lese přezimující pěvce a v ovocném sadu se seznamují s využitím vlastností hmyzožravých druhů ptáků pro ochranu dřevin. Program je určen žákům 3.–4. ročníku. Učitelé jej mohou využívat jako rozšíření tématu biologie ptáků o environmentální rozměr a k rozvíjení řemeslných dovedností žáků prostřednictvím výroby ptačích krmítek.

Program *Co se děje v trávě* je další novinkou Jezírka, orientovanou na luční ekosystém. Žáci 1. a 2. ročníku prozkoumávají nejen rostliny, ale také drobné bezobratlé v jejich přirozeném prostředí. Pobytové programy byly obohaceny o téma Vánoc a vánočních tradic a řemesel v programu *Od Martina do Tří králů*. Děti měly možnost kontaktu se dvěma ovce, které Jezírku pro adventní období zapůjčilo Lamacentrum Hády.

Pracoviště Rychta pokračovalo v úspěšné spolupráci se Střednou odbornou školou poľnohospodárstva a služieb na vidieku, pro který připravilo na přelomu června a července 2013 čtrnáctidenní vzdělávací pobyt. Rychta také vytvořila a pilotovala nový pobytový týden *Živly naživo*, který žákům z 4.–6. ročníku základní školy nabízí badatelství, hry i rukodělné činnosti.

Pracoviště Kamenná nyní nově nabízí žákům středních škol soubor čtyř programů propojených tématem udržitelného rozvoje. Studenti se zamýšlejí nad informacemi skrytými pod displejem svého mobilního telefonu, hodnotí své stravovací zvyklosti a v simulačních hrách objevují principy ekosystémových služeb či vlastní ochotu k občanské angažovanosti. Od jara do podzimu se Kamenná zaměřuje na terénní výuku. Nově přitom využívá nedalekou Kamennou kolonii i areál Otevřené zahrady pod Špilberkem. Interaktivní dřevěné sochy v Otevřené zahradě umožňují žákům 2. stupně ZŠ v rámci pěti výukových programů zkoumat říční krajinu při povodni, prověřovat limity přírody v oblasti větrné a solární energetiky i odhalovat tajemství historického vývoje naší planety.

PROJEKTY LIPKY

3

PŘEHLED PROJEKTŮ

V roce 2013 se Lipka podílela na realizaci 16 projektů financovaných z dotací Evropské unie: 8 projektů Lipka realizovala, v 6 byla zapojena jako partner a na dalších 2 se podílela jako subdodavatel.

LIPKA JAKO REALIZÁTOR

- Vzdělávání k udržitelnému rozvoji pro střední školy
- MONA – Moving Nature
- Profesionální a osobnostní rozvoj školních koordinátorů environmentální výchovy
- Rozšíření vybraných profesí o environmentální přesah
- Turismus v krase a kras v turismu
- Přírodní zahrada všemi smysly
- Jak se žilo v pravěku
- Zvýšení kapacity Lipky pro ekologické výukové programy

LIPKA JAKO PARTNER

- Zahradní terapie – sociální zapojení a inkluze prostřednictvím zahradně-terapeutických opatření a aktivizací
- ACT WELLL! – Austrian Czech Team Widens Evocative Life Long Learning
- Škola pro udržitelný život – posilování kompetencí pedagogů pro výuku průřezových témat projektovou metodou
- Jak funguje...? Programy pro interaktivní a atraktivní výuku biologie a fyziky
- Vzdělávací centrum Otevřená zahrada – tvorba vzdělávacích kurzů v oblasti EVVO a přírodovědných oborů s důrazem na mezipředmětové vztahy a průřezová témata
- Vzdělávání pro udržitelný rozvoj pro jihomoravská centra EVVO

LIPKA JAKO SUBDODAVATEL

- Partnerství pro rozvoj vzdělávání a komunikace v ochraně přírody
- „Grown at Home“ – Pěstováno doma

PŘEDSTAVENÍ VYBRANÝCH PROJEKTŮ

VZDĚLÁVÁNÍ K UDRŽITELNÉMU ROZVOJI PRO STŘEDNÍ ŠKOLY

- ✦ **18 nových metodických publikací**
- ✦ **50 projektových akcí pro 702 žáků středních škol**
- ✦ **15 seminářů pro 188 pedagogů**

V roce 2013 dospěl projekt, jehož hlavním cílem bylo rozšíření středoškolské výuky o téma environmentální výchovy a udržitelného rozvoje, do své finální fáze. Za tři roky trvání projektu byly vytvořeny 4 nové výukové programy a 10 vzdělávacích modulů pro pedagogy. Pro každý výukový program vydal projektový tým metodický manuál s metodikou a informačním podkladem k danému tématu a tzv. nápadníky. Ty obsahují řadu 45minutových aktivit, které mohou pedagogové zařadit do své výuky, a vždy tematicky doplňují jeden z programů. V případě vzdělávacích modulů bylo vydáno 10 tematických metodik. Přehled publikací vydaných v projektu naleznete na straně 28 a 29.

Snahou projektu bylo představit výukové programy také jiným střediskům ekologické výchovy, aby je mohla nabízet školním kolektivům. Lipka proto uspořádala devět seminářů pro ekopedagogy v šesti různých krajích, na kterých byly programy představeny. Účastníci si je mohli prakticky vyzkoušet z pozice „žáka“ a v rámci odborné přednášky získali hlubší vhled do daného tématu. Seminářů se účastnili zástupci 30 vzdělávacích organizací z celé ČR a takřka dvě desítky zástupců ZŠ, SŠ a dalších organizací (správy CHKO a NP).

Díky projektu mohla Lipka veřejnosti nabídnout také neformální volnočasové aktivity. Proběhla tři kola korespondenční soutěže *Na štopkách* a 20 terénních víkendových exkurzí do desíti přírodovědně zajímavých oblastí, jejichž cílem bylo seznámit účastníky s daným regionem, jeho environmentálními charakteristikami i sociálními a ekonomickými souvislostmi. K vybraným osmi lokalitám byly vydány pracovní listy. Kromě víkendových pobytů Lipka pořádala také tři týdenní prázdninové expedice.

Projekt byl spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ACT WELLL – AUSTRIAN CZECH TEAM WIDENS EVOCATIVE LIFE LONG LEARNING

- 👉 **2 setkání pro celkem 122 žáků českých i rakouských škol**
- 👉 **7 vzdělávacích seminářů pro pedagogy z českých i rakouských škol**
- 👉 **Nová naučná lesní stezka s 8 interaktivními stanovišti**

Cílem tohoto mezinárodního projektu je umožnit živou výměnu zkušeností, znalostí, dovedností a mezilidských vazeb v oblasti environmentálního vzdělávání. V rámci rakousko-české spolupráce partneři projektu společně vytvářejí podnětné příklady celoživotního vzdělávání v oblasti environmentální přípravy. Partneři projektu jsou UmweltBildungAustria, Lipka a Chaloupky.

Projekt se věnuje několika tématům (Zahrada pro děti, Život v půdě, Dětská farma, Hmyzí hotely, Biodiverzita a Les jako životní prostor), k nimž vznikají nové výukové programy pro děti mateřských škol a žáky obou stupňů základních škol. Probíhá také vzdělávání pedagogů mateřských a základních škol či lektorů a pedagogů volnočasových aktivit. Toto systematické vzdělávání upevňuje principy zážitkové environmentální pedagogiky a konkrétně se zaměřuje na uvedená témata.

V roce 2013 proběhly na Lipce 2 třídní a 5 jednodenních kurzů pro pedagogy z českých (z Jihomoravského kraje a Kraje Vysočina) a rakouských (vídeňských) škol. Díky nim měly školy příležitost navázat nová partnerství a spolupráce s rakouskými partnery.

Žákům z českých i rakouských škol Lipka díky projektu nabídla dvě společná vícedenní setkání, kterých se zúčastnilo celkem 65 žáků z Jihomoravského kraje. Celkem se těchto setkání zúčastnilo 122 žáků českých a rakouských tříd.

V průběhu roku 2013 Lipka pracovala také na vytvoření nové lesní naučné stezky v blízkosti pracoviště Jezírko. Stezka prochází přes osm stanovišť, z nichž každé představuje nahlédnutí do jiného koutu přírody. Panely s naučnými texty jsou doplněny o interaktivní výukové pomůcky, díky nimž si návštěvníci představené přírodní jevy a zákonitosti vyzkoušejí na vlastní kůži.

Projekt je podpořen Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci operačního programu Evropská územní spolupráce Rakousko – Česká republika 2007–2013.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro
regionální rozvoj

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.

ZAHRADNÍ TERAPIE – SOCIÁLNÍ ZAPOJENÍ A INKLUZE PROSTŘEDNICTVÍM ZAHRADNĚ-TERAPEUTICKÝCH OPATŘENÍ A AKTIVIZACÍ

- 🌱 **1. mezinárodní konference o zahradní terapii v České republice**
- 🌱 **Otevření nových zahradně-terapeutických prvků na pracovišti Jezírko**
- 🌱 **Jednodenní vzdělávací seminář pro 50 zaměstnanců z různých zdravotnických zařízení**

Hlavním cílem projektu je tělesná i duševní aktivizace znevýhodněných skupin pomocí zahradní terapie a podpora jejich začleňování do společnosti. Jeho součástí je také vzdělávání projektových partnerů, překlady odborné literatury, vybudování terapeutických zahrad, včetně přípravy programů pro práci se znevýhodněnými skupinami. Důležitým cílem je rovněž propagace myšlenek zahradní terapie mezi širokou a odbornou veřejností, pro kterou Lipka a další zapojené organizace pořádají konference a vydávají nové publikace. Do projektu je kromě Lipky zapojeno pět dalších partnerských organizací, z nichž některé jsou ze sousedního Rakouska. Vedoucím partnerem projektu jsou Chaloupky, o. p. s.

V roce 2013 byly na pracovišti Jezírko upraveny prostory, ve kterých budou probíhat akce pro znevýhodněné skupiny a seniory s využitím prvků zahradní terapie, a bylo vytvořeno několik zahradně-terapeutických prvků (např. vyvýšené záhony). S úpravami zahrady se začalo také na pracovišti Rozmarýnek, kde budou práce dokončeny v létě roku 2014.

Během roku pořádala Lipka také několik vzdělávacích akcí. V červnu proběhl jednodenní seminář o zahradní terapii pro celkem 50 účastníků z řad zaměstnanců zdravotnických zařízení. V listopadu Lipka ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Brno pořádala vůbec první mezinárodní konferenci o zahradní terapii v České republice, které se zúčastnilo 200 hostů. Vystoupilo zde několik předních odborníků z Rakouska a byly představeny realizace několika zahrad a programů zahradní terapie.

Důležitou součástí projektu je také překlad a vydání publikace *Zahradní terapie: Teorie – věda – praxe*, jež Lipka zajišťovala. Během roku se také několik pracovníků Lipky zúčastnilo vzdělávacích seminářů o zahradní terapii v zahraničí a studijních cest.

Projekt je podpořen Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci operačního programu Evropská územní spolupráce Rakousko – Česká republika 2007–2013.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro
regionální rozvoj

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.

MONA – MOVING NATURE

- ✦ **2 pobyty v Rakousku pro 100 českých a rakouských dětí**
- ✦ **Začala lhůta 250 dní, během nichž bude postaven nový ekodům pracoviště Rozmarýnek**

Příhraniční projekt MONA – Moving Nature, na kterém Lipka spolupracuje s vídeňskou organizací UmweltBildungAustria, je zaměřen na zdravý životní styl a šetrné stavitelství. Jeho součástí jsou vzdělávací aktivity a vybudování zázemí v podobě nové demonstrační budovy – ekodому, kde budou využity šetrné technologie, jako například izolace z přírodních materiálů, hliněné omítky, zelené střechy, využívání dešťové a šedé vody, rekuperace vzduchu, vytápění biomasou či solární systémy.

Projekt nabízí řadu vzdělávacích aktivit pro dospělé, mezi které patří workshopy o šetrném stavitelství či konference o zdravém bydlení, a pobytových programů pro děti – týdenní tábory v Rakousku zaměřené na zdravé stravování nebo víkendové pobyty v České republice věnující se vaření.

V říjnu roku 2013 byla zahájena stavba nového ekodому na místě bývalé budovy pracoviště Rozmarýnek. Byly organizovány první tábory *Feel Good Olympic Camps* u rakouského partnera ve Vídni. Jednalo se o pětidenní setkání, která byla určena účastníkům z České republiky i Rakouska ve věku od 8 do 13 let a nabízela témata zdravého stravování a pohybu. Pobyt dětem poskytl inspiraci pro zdravější životní styl, nebo dokonce boj s nadváhou a špatnými stravovacími návyky.

Projekt je podpořen Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci operačního programu Evropská územní spolupráce Rakousko – Česká republika 2007–2013.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro
regionální rozvoj

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.

PROJEKTY REALIZOVANÉ V AREÁLU OTEVŘENÉ ZAHRADY

- 👉 Pilotní výukové programy pro **1 748** žáků 2. stupně ZŠ
- 👉 Speciální kurzy pro **41** pedagogů ZŠ
- 👉 **4** nové výukové programy v Otevřené zahradě

V roce 2013 Lipka úspěšně pokračovala ve spolupráci s Nadací Partnerství v nově zbudovaném areálu Otevřené zahrady. Počátkem jara byl ukončen projekt *Vzdělávací centrum Otevřená zahrada – tvorba vzdělávacích kurzů v oblasti EVVO a přírodovědných oborů s důrazem na mezipředmětové vztahy a průřezová témata*. Projekt se věnoval jak žákům 2. stupně ZŠ, tak i jejich pedagogům. Jeho cílem bylo připravit pro tuto skupinu speciální kurzy, které by je seznámily s areálem zahrady a nabídly jim paletu aktivit pro její využití. V areálu zahrady se dále v průběhu roku pilotovaly kurzy projektu *Jak funguje...? Programy pro interaktivní a atraktivní výuku biologie a fyziky*, který výše popsaný projekt volně rozšiřovaly.

Podpořené kurzy v Otevřené zahradě navštívilo jen v roce 2013 přes 1 700 žáků, speciální kurzy pro pedagogy bezmála 30 pedagogů. Ti nyní mohou spolu s dalšími zájemci o výuku v areálu vybírat z pestré nabídky samoobslužných aktivit vytvořených pro všechny stanoviště zahrady či využít nabídky čtyř kurzů s lektory Lipky. Lektorované kurzy se drží schématu výukového programu nabízeného Lipkou, jsou však realizovány takřka výhradně ve venkovních prostorách zahrady. Programy nabízejí ucelený pohled na vybrané téma z oblasti přírodopisu, zeměpisu, fyziky i environmentální výchovy. Využití prvků v zahradě navíc umožňuje skloubit v programech prvky zážitkové pedagogiky i kritického myšlení, což je činí atraktivní i pro náročnější skupiny žáků 2. stupně ZŠ.

Projekt byl spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

ZÁJMOVÁ ČINNOST

4

- 👉 42 kroužků
- 👉 65 výletů a výprav
- 👉 48 táborů

Pestrá a smysluplná nabídka zájmové činnosti je prioritou všech pracovišť Lipky. Pravidelně tak mohou zájemci vybírat mezi desítkami kroužků, víkendových výletů a výprav nebo mezi příležitostnými či pobytovými tábory v období školních prázdnin. Zaměření 42 zájmových kroužků v roce 2013 bylo pestré, ať už se jednalo o kroužky s pravidelnými schůzkami v průběhu týdne nebo tzv. víkendovkami – s činností o víkendech nebo v době svátků a prázdnin. V nabídce Lipky byly kroužky přírodovědné, ochrannářské, tvořivé, turistické i pohybové. Každý z kroužků měl stanoven svůj environmentální rozměr a jeho činnost vedla děti ke kladnému vztahu k přírodě a zájmu o ni.

Na 65 výletech a výpravách jsme vyrazili do přírodně zajímavých míst v okolí Brna, do Toulcových maštalí, do Valašských Klobouk, Židlochovic, Horního Maršova, s novými víkendovkami „Skalní duchové“ jsme vyrazili prozkoumávat jeskyně do Moravského krasu, včetně těch veřejnosti neznámých a běžně nepřístupných, zkoumali jsme s dětmi vynálezy v Technickém muzeu nebo zařízení brněnské čistírny odpadních vod v Modřicích.

Dětsí účastníci měli možnost zažít desítky rozličných pětidenních příměstských či „přivesnicových“ táborů v Brně i Krásensku na Dražanské vrchovině, pobytové tábory v Jihomoravském kraji i na Vysočině, expedice na lodích, putování Šumavou, velikonoční tábor nebo např. zimní tábor o vánočních prázdninách.

V úsilí uskutečňovat zájmovou činnost nám i letos finančně vypomohl Odbor školství Magistrátu města Brna.

PŘEHLED TÁBORŮ KONANÝCH V ROCE 2013

Pobytové tábory			
Pracoviště	Název tábora	Termín	Počet dnů trvání
Lipová	Bělá	20. 7. – 2. 8. 2013	14
Rozmarýnek	Domašov	28. 7. – 3. 8. 2013	7
Rychta	Expedice Toulovec 2013	3.–10. 8. 2013	8
Lipová	Ještěrky a Bobříci v Borači	1.–7. 7. 2013	7
Lipová	Letní tábor Rokytá 2013	4.–17. 8. 2013	14
Lipová	Letní tábor Žabek	7.–13. 7. 2013	7
Jezírko	Napříč Afrikou	29. 6. – 5. 7. 2013	7
Rychta	Skalní duchové	19.–25. 8. 2013	7
Jezírko	Šumava 2013	3.–10. 8. 2013	8
Lipová	Život ve větvích	7.–14. 7. 2013	8
Jezírko	Cesta na Mars	22.–26. 7. 2013	5
Lipová	Expedice Morava	12.–16. 8. 2013	5
Rozmarýnek	ExpediceEko aneb Narnie	15.–20. 7. 2013	6
Jezírko	Hledání neznáma	29. 7. – 2. 8. 2013	5
Rozmarýnek	Olympiáda zdravého životního stylu 1	17.–21. 6. 2013	5
Jezírko	Orlické Záhoří	27. 12. 2012 – 1. 1. 2013	6
Rychta	Skřítci	15.–20. 7. 2013	6

Příměstské tábory			
Pracoviště	Název tábora	Termín	Počet dnů trvání
Lipová	Asterix a brněnský drak	11.–15. 2. 2013	5
Rozmarýnek	Ať žijí duchové	22.–26. 7. 2013	5
Jezírko	Cesta tam a zase zpátky	29. 7. – 2. 8. 2013	5
Rychta	Cestovatelé časem	26.–30. 8. 2013	5
Jezírko	Co se děje v trávě	15.–19. 7. 2013	5
Jezírko	Ferda, Mája a ti druzí	19.–23. 8. 2013	5
Lipová	Ferdovo dobrodružství	12.–16. 8. 2013	5
Rozmarýnek	Chovatelský příměstský tábor	26.–30. 8. 2013	5
Jezírko	Jantarová komnata	22.–26. 7. 2013	5
Rozmarýnek	Jeden týden – jeden rok	8.–12. 7. 2013	5
Rozmarýnek	Léto v Bradavicích	12.–16. 8. 2013	5
Rozmarýnek	Lotrandou and Zubejda	19.–23. 8. 2013	5
Lipová	Městem po špičkách	29. 7. – 2. 8. 2013	5
Jezírko	Na pustém ostrově	12.–16. 8. 2013	5
Lipová	Objevování Pipilandie	15.–19. 7. 2013	5
Lipová	Pouť za chlebem	22.–26. 7. 2013	5
Rozmarýnek	Ptačí dobrodružství	29. 7. – 2. 8. 2013	5
Rozmarýnek	S Večerníčkem na cestách	5.–9. 8. 2013	5
Rozmarýnek	Samorost (keramický)	15.–19. 7. 2013	5
Rozmarýnek	Sportovní příměstský tábor	26.–30. 8. 2013	5
Lipová	Tajemná zahrada	19.–23. 8. 2013	5
Kamenná	Tajemství Kamenného města	22.–26. 7. 2013	5
Rychta	Transylvánie	1.–4. 7. 2013	4
Jezírko	Trosečníci	5.–9. 8. 2013	5
Jezírko	Velká severní	11.–15. 2. 2013	5
Rozmarýnek	Vítání prázdnin	1.–4. 7. 2013	4
Jezírko	Zelený pokoj	8.–12. 7. 2013	5

PŘEHLED KROUKŮ V ROCE 2013

Kroužky se schůzkami ve všední dny

Lipová	Rozmarýnek
Ještěrky	Tuláci junior
Tlapky	Tuláci
Semínka	Plšící
Divoši	Šikulky
Bobříci	Žabáci
Pampelišky	Rosničky
Příďalky	Pulci
Příditelé	Čveráci
Hovniválové	Kuky
Sluníčka	Špalíčci
Žabky	Jezírko
Kulíšci	Larvičky
Veverky	Larvy
Keramika pro děti	Brouk Pytlík
Tlapičky	Kuklíci
Sedmikrásy	Klub skřítky Lesníčka
Paličkování	Svižníci
	Výtvarný atelier
	Zlatohlávci
	Pestřenky

Víkendové kroužky

Lipová
Skalní duchové
Rozmarýnek
Devětsíl
Rezeda
Rychta
Víkendovky
Estavela
Jezírko
Splešule
Sluníčka

VZDĚLÁVÁNÍ VEŘEJNOSTI

5

✦ 55 akcí pro veřejnost

✦ 6 567 účastníků

I v roce 2013 Lipka uspořádala velké množství akcí pro veřejnost. Výčet zahrnuje dvouhodinové tvořivé akce pro menší skupiny návštěvníků, ale i větší akce pro 100–200 návštěvníků nebo největší akci pro veřejnost – oslavu Dne Země, kterou v roce 2013 navštívily čtyři tisícovky účastníků. Akce jsou určeny především dětem s rodiči či prarodiči, ale i samotným dospělým.

V nabídce Lipky našla své místo řada vzdělávacích akcí pro dospělé. Vyzdvihnout lze např. akce Rozmarýnku zaměřující se na témata zdravého a šetrného stavitelství, např. o elektrosmogu, stavebních pravidlech dle principů Feng-Shui nebo o interiérových vegetačních stěnách. Velmi oblíbené jsou také akce věnující se péči o zahrady, permakulturu, řemesla a vaření. Svědčí o tom výrazná účast na praktických workshopech z cyklu *Zahradní minimum*, kurzech zdravého vaření s výrobou domácích sýrů a inspirací zakarpatské kuchyně, workshopech a vícedenních kurzech nabízejících poznávání tradičních řemesel a činností, ale i permakulturního designu.

Novinkou na pracovištích Kamenná a Jezirko jsou pak akce určené seniorům, na kterých mají možnost trávit příjemný čas se svými vnoučaty a oživat vzpomínky na české tradice. V rámci tohoto cyklu proběhla v roce 2013 například *Brambolympiáda*, akce při příležitosti *Dne seniorů* nebo akce *Adventní čas*.

Pracoviště Lipky Rychta uspořádalo oblíbené a hojně navštěvované akce, jako např. *Krásenská oslava podzimu* nebo v dubnu *Den Země v Krásensku*. Den Země se však slavil i v Brně a právě tato akce byla v loňském roce tou největší. Velkolepou oslavu připravila Lipka společně s Rezekvítkem a dalšími dvaceti organizacemi. Akce se konala opět v parku pod hradem Špilberkem a nesla téma *Voda pro život*. Tematické aktivity doplnily řemeslné dílny a program na pódiu, který vyvrcholil koncertem kapely Budoár staré dámy. Děti, které úspěšně splnily připravené úkoly, si domů mohly odnést vlastnoručně vyrobené dřevěné vodní mlýnky.

VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ

6

110 vzdělávacích akcí pro pedagogy

2 198 účastníků

Vzdělávání pedagogů je stále žádanou součástí nabídky Lipky. V roce 2013 jsme nabídli pedagogům a odborné veřejnosti více než sto akcí. Mezi ty nejoblíbenější patří *Konference k environmentální výchově KONEV* a *KONVIČKA* pro pedagogy z Jihomoravského kraje, *Repetitorium terénní přírodovědy*, řemeslné kurzy se zaměřením na tradice a rukodělné činnosti a také jednodenní i vícedenní terénní exkurze do vybraných lokalit ČR podporující regionální výuku. Také modulové semináře určené pedagogickým týmům konkrétních škol pevně zaujaly místo v nabídce vzdělávacích akcí.

Inspiraci poskytujeme rovněž začínajícím i zkušeným pedagogům hledajícím nové rozměry ekologické výchovy. Každý rok nabízíme tematický seriál seminářů *ABCD ekologie* a rovněž školicí kurzy k využití samoobslužných programů v areálu Otevřené zahrady. Lipka je dlouhodobě koordinátorem informačního systému pro pedagogy v Jihomoravském kraji, který zastřešuje Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina. V rámci tohoto programu s názvem M.R.K.E.V. a Mrkvička pečujeme o síť škol se zájmem o environmentální výchovu, kterým pravidelně rozesíláme informační a metodické materiály.

Objevem uplynulého roku je téma zahradní terapie, které přilákalo na mezinárodní konferenci pod patronací Lipky a Fakultní nemocnice Brno dvě stovky českých i zahraničních hostů z oboru lékařství, školství, neziskového i sociálního sektoru.

Lipka se věnuje i neformálnímu vzdělávání ekopedagogů toužících po výměně zkušeností a praktických dovednostech se vzděláváním dětí. Proškolili jsme několik desítek začínajících vedoucích kroužků a táborů v základech environmentální výchovy a v rámci projektu *K2 Národního institutu dětí a mládeže* získali certifikát k dílčí pedagogické činnosti pro pedagogy

Počty vzdělávacích akcí pro pedagogy dle typu účastníků

Typ	Počet akcí	Počet dnů trvání	Počet hodin trvání	Počet účastníků	Počet účastnických hodin
Vychovatelé a učitelé MŠ	12	14	62	333	1 931
Učitelé MŠ a ZŠ	14	18	87	213	1 614
Učitelé ZŠ – 1. stupeň	1	3	20	7	140
Učitelé ZŠ – 2. stupeň	4	6	27	48	258
Učitelé ZŠ – 1. a 2. stupeň	18	24	116	230	1 264
Učitelé ZŠ a SŠ	19	48	347	435	7 623
Učitelé SŠ	3	7	48	41	683
Pracovníci SEV	11	16	84	355	4 548
Interní zaměstnanci Lipky	2	2	11	45	259
Externí zaměstnanci Lipky	2	4	29	39	784
Studenti	4	4	12	36	108
Veřejná správa	2	2	9	47	289
Ostatní	18	23	116	369	4 263
Celkem	110	171	968	2 198	23 764

volného času. Zkušení ekopedagogové se znovu sjeli na celorepublikovou akci *Kam kráčí ekopedagogika*, kde se setkali s významnými osobnostmi environmentální výchovy a ekologie a měli možnost výměny zkušeností se slovenskými kolegy. Více jak sto začínajících mladých ekopedagogů z celé ČR mělo naopak možnost předat si inspiraci na *Veletrhu ekologické výchovy*, který Lipka pořádala společně s Chaloupkami, o.p.s. Díky jednomu z projektů Lipka nabídla semináře a četné metodické publikace pro ekopedagogy v oblasti občanské angažovanosti, regulačních ekosystémových služeb, globálních problémů i potravin.

KONZULTACE PRO ŠKOLY

Lipka dále poskytuje pedagogům konzultace v oblasti environmentální výchovy. Témata konzultací se nejčastěji týkají praktických námětů pro zařazení environmentálních témat do výuky, zařazování průřezového tématu environmentální výchova do školního vzdělávacího programu, ale také řízení organizace, psaní projektů a získávání finančních prostředků či zacházení s odpady v Jihomoravském kraji.

Podstatná část konzultací se věnuje tématu přírodních zahrad a budování přírodních učeben v blízkosti školy. V loňském roce takto Lipka spolupracovala s více než stovkou škol nejen z Jihomoravského kraje, kterým pomáhala s tvorbou a realizací projektů školních zahrad. Do sítě školních přírodních zahrad přibýlo dalších pět certifikovaných členů z Jihomoravského kraje a jedna ukázková zahrada z kraje Olomouckého.

SPECIALIZAČNÍ STUDIUM

Dalším typem vzdělávání, které Lipka nabízí nejen jihomoravským pedagogům, je specializační studium. Metodický pokyn novelizovaný MŠMT v roce 2008 doporučuje školám a školským zařízením pověřit alespoň jednoho pedagogického pracovníka koordinací environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO). Studium o rozsahu 250 vyučovacích hodin je podmínkou získání kvalifikačních předpokladů pro výkon specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy. Tematické okruhy studia jsou závazně stanoveny Standardem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO, vydaným MŠMT v roce 2005. Studium pořádané Lipkou je akreditováno MŠMT.

Během sedmi let absolvovalo Lipkou garantovaná specializační studia celkem 203 koordinátorů, pedagogů základních a středních škol. Od října 2012 do prosince 2013 se účastnilo dalších 25 pedagogů základních a středních škol, převážně z Olomouckého a Moravskoslezského kraje, šesti setkání 8. běhu specializačního studia v rámci projektu *Partnerství pro rozvoj vzdělávání a komunikace v ochraně přírody*, který Lipka pořádala ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci. Poslední studium s 26 účastníky z Olomouckého kraje bylo zahájeno v listopadu 2013. Poprvé jsou mezi účastníky zastoupeni i pedagogové z mateřských škol. Tento běh specializačního studia je součástí projektu *Profesní a osobnostní rozvoj školních koordinátorů environmentální výchovy*, který realizuje Lipka a je spolufinancován Evropským sociálním fondem.

Lipka je školským zařízením Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, díky čemuž se v roce 2013 zapojila do nového systému učitelských praxí studentů oboru učitelství. Tyto praxe probíhaly na pracovištích Jezírko, Kamenná a Lipová a účastnili se jich čtyři studenti. Zároveň se Lipka se svými pedagogy podílela na vysokoškolské výuce na Pedagogické fakultě, kde zajišťovala výuku předmětů zaměřených na environmentální výchovu a vzdělávání především pro Katedru primární pedagogiky a Katedru sociální pedagogiky. Úzce spolupracovala také s Katedrou geografie.

Dále Lipka zajišťovala výuku ekologického praktika pro studenty krajinářství a ochrany životního prostředí na Univerzitě Palackého v Olomouci, úzce spolupracovala také s Mendelovou univerzitou v Brně a Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitře.

V roce 2013 zajišťovala Lipka řádnou výuku celkem 10 předmětů na 8 katedrách tří vysokých škol a nepravidelnou výuku pro další univerzity. Součástí vysokoškolské výuky je rovněž vedení řady diplomových a bakalářských prací, respektive konzultace a psaní posudků pracovníky Lipky.

Nedílnou součástí spolupráce s vysokými školami je *Soutěž diplomových prací s ekologickou tematikou a zaměřením na území Jihomoravského kraje*, kterou Lipka od roku 2011 pořádá pro Jihomoravský kraj. Prostřednictvím soutěže kraj vyhledává a oceňuje kvalitní závěrečné práce, a napomáhá tak uplatnění nových generací odborníků působících na jižní Moravě.

Ediční centrum Lipky funguje již čtvrtým rokem. Díky němu nabízí Lipka svoje pedagogické zkušenosti jak učitelům – v podobě kvalitních metodických a odborných materiálů či výukových pomůcek, tak zvědavým dětem a dospělým – prostřednictvím didaktických her, skládaček, sešitů kvízů a luštěnek, atlasů a podobně. V roce 2013 materiálů v obou oblastech významně přibýlo.

Publikace a další materiály lze zakoupit v internetovém obchodě www.lipka.cz/e-shop a také na kterémkoli pracovišti Lipky.

MATERIÁLY VYDANÉ V ROCE 2013

- ✦ **Hmyz v přírodní zahradě** – kapesní atlas (Dana Křivánková)
- ✦ **Od Noemovy archy k Titaniku a zpět** – populárně-naučná publikace (Pavel Nováček)
- ✦ **Opuštěné pole** – didaktická hra (Tomáš Matějček)
- ✦ **Vývoj rosničky** – pětihrstvé puzzle (Blanka Ponižilová)
- ✦ **Vývoj vážky** – pětihrstvé puzzle (Blanka Ponižilová)
- ✦ **Studenti pro Jihomoravský kraj 2013** – sborník studentských prací (Jan Trávníček, ed.)

PUBLIKACE VYDANÉ V RÁMCI PROJEKTU VZDĚLÁVÁNÍ K UDRŽITELNÉMU ROZVOJI PRO STŘEDNÍ ŠKOLY

- ✦ **Manuály výukových programů**
  - 100 lidí, 100 chutí. Manuál výukového programu na téma environmentální aspekty potravin (Gabriela Hájková a kol.)
  - Máme na Zemi? Manuál výukového programu na téma ekosystémové služby (kolektiv autorů)
  - Mobil – co nevyčteme z displeje. Manuál výukového programu na téma globální problémy (Hana Klenovská a kol.)

- Nenechte se zastav(i)ět! Manuál výukového programu na téma občanská angažovanost (Lukáš Kala a kol.)

Nápadníky

- Nápadník na téma environmentální aspekty potravin (kolektiv autorů)
- Nápadník na téma ekosystémové služby (kolektiv autorů)
- Nápadník na téma globální problémy (kolektiv autorů)
- Nápadník na téma občanská angažovanost (kolektiv autorů)

Řada metodických materiálů pro učitele – odborné texty

- Hormonální látky ve vodách (Martina Jánišová)
- Značení regionálních produktů v České republice (Tomáš Kažmierski)
- Chov zvířat ve školách (Dana Kellnerová)
- Využití mapových produktů Google pro environmentální výchovu (Jan Trávníček, Jakub Trojan)

Řada metodických materiálů pro učitele – didaktické náměty

- Demokratická republika Kongo – nejbohatší země světa? Učební celek k tématu globálních nerovností (Hana Klenovská)
- Investiční záměr hýbe obcí. Simulační hra o zapojení veřejnosti do řešení environmentálního problému (Dáša Zouharová)
- Navrhni svůj ekodům (Michal Řepík)
- Z polí a pastvin až na náš stůl (Adéla Nešporová, Jiří Nešpor)

PUBLIKACE VYDANÉ V RÁMCI PROJEKTU GROWN AT HOME – PĚSTOVÁNO DOMA

- **Divoký balkón** – skládačka o pěstování rostlin na balkóně (Dana Křivánková)
- **Zelenina v kostce 1 a 2** – vystřihovánky a skládačky (Dana Křivánková)

PUBLIKACE VYDANÉ V RÁMCI PROJEKTU ZAHRADNÍ TERAPIE

- **Gartentherapie / Zahradní terapie** – česká a německá varianta odborných skript (kolektiv autorů)

Dvakrát ročně Lipka vydává zpravodaj o životním prostředí Jihomoravské ekolisty.

PŘÍRODNÍ ZAHRADY LIPKY

9

Všechna pracoviště Lipky jsou obklopena přírodními zahradami, kde se odehrává část programu pro žáky, semináře pro pedagogy i akce pro dospělé či pro rodiny s dětmi. Tři z pěti zahrad na pracovištích Lipky se pyšní certifikovaným označením Ukázková přírodní zahrada a další dvě na certifikaci pracují. Každá ze zahrad Lipky má své specifikum.

Zahrada na **Lipové** je přizpůsobena spíše dětem mladšího školního věku jak pro výuku, tak i pro pestrou činnost odpoledních kroužků. Je v ní rozmístěno několik výukových prvků, které seznamují s přírodou také děti se specifickými vzdělávacími potřebami. Návštěvníci si zde mohou projít různé smyslové stezky – čichovou, hmatovou či zvukovou.

Zahrada na **Kamenné** je ukázkou principů přírodních zahrad v kapesním vydání na předzahrádce a zadním dvoře uprostřed historické městské zástavby. I na omezeném prostoru je možné vytvořit příjemné prostředí se dvěma jezírky, bylinkovou zahradou, vertikální stěnou a několika nápaditými mobilními záhonu.

Zahrada na **Rozmarýnku** je více přizpůsobena živočichům – a to nejen volně žijícím, kteří zahradu navštěvují, ale i těm, kteří tu jsou v chovech. Zahrada je vybudována na permakulturních principech a je v ní možné nalézt řadu výukových prvků. V roce 2013 začala stavba nového ekodomu, která zasáhla i část zahrady. V první polovině roku 2014 bude proto zahrada přebudována a vzniknou v ní nové zahradní prvky, například králíčí kopeček, vertikální stěna či nový altán.

Zahrada na **Jezírku** je obklopena lesem, a tak se tento biotop více uplatňuje i uvnitř zahrady. Kromě bylinkových a zeleninových záhonů je zde i pravá lesní školka s možností seznámit

se s péčí o stromky. Najdeme tu i řadu prvků v duchu zahradní terapie, například vyvýšené záhony, které umožňují zahradnickou práci i seniorům či znevýhodněným občanům.

Rychta má zatím nejmenší zahrádku, ale intenzivně ji dokáže využívat pro zdejší kuchyni, kterou zásobuje čerstvými bylinkami do polévek, pomazánek či salátů.

Zahrady Lipky neslouží pouze jako prostor pro realizaci programů a seminářů. Pracoviště se s jejich pomocí snaží inspirovat školy k vytváření přírodních učeben i všechny návštěvníky k zakládání svých třeba i malých zahrad v městském prostředí.

FINANCOVÁNÍ A HOSPODAŘENÍ ORGANIZACE

10

V roce 2013 Lipka obdržela v příspěvku na přímé náklady finanční prostředky na 7,36 úvazku. Hlavní část chybějících prostředků na platy zajistil Jihomoravský kraj v dotaci na provoz, 16 úvazků Lipka financovala z projektů a 7,6 úvazku platila z vlastních příjmů.

V dotaci na provoz z Jihomoravského kraje obdržela Lipka kromě prostředků na platy zaměstnanců také peníze k zajištění několika úkolů Akčního plánu koncepce EVVO, a to například na semináře a konference o environmentální výchově pro učitele MŠ, ZŠ, SŠ a vychovatele školních družin, na vydání několika vzdělávacích publikací pro děti a učitele, na zajištění osvětových akcí apod. V dotacích od statutárního města Brna Lipka získala peníze na energie, na projekt *Lipka brněnským dětem* podporující akce pro veřejnost na všech brněnských pracovištích a na projekt *Zdravé centrum*, který byl určen na akce pro seniory s vnoučaty.

V roce 2013 Lipka ukončila čerpání prostředků z projektu Evropského sociálního fondu *Vzdělávání k udržitelnému rozvoji pro střední školy*, který byl určen na přípravu a ověření nových výukových programů pro střední školy, tvorbu nových pomůcek k výukovým programům a tvorbu metodik pro učitele. Dále ukončila projekt *Přírodní zahrada všemi smysly* podpořený Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR, jež byl určen na vzdělávací semináře pro pedagogy speciálních škol pro nevidomé, přípravu výukových programů pro nevidomé a slabozraké žáky a výrobu pomůcek pro tyto žáky v zahradě pracoviště Lipová.

Od srpna 2013 Lipka realizuje projekt *Profesní a osobnostní rozvoj školních koordinátorů EV* v Olomouckém kraji. Od září 2013 začala pracovat také na projektu *Rozšíření vybraných profesí o environmentální rozměr*, který je určen na vzdělávání nepedagogických pracovníků ve školách.

Od roku 2011 Lipka realizuje česko-rakouský projekt *ACT WELL – Austrian Czech Teams Widens Evocative Life Long Learning*, v roce 2012 začala s realizací dalšího česko-rakouského projektu *Gartentherapie – Zahradní terapie* a v roce 2013 zahájila realizaci projektu *MONA – Moving nature*. Všechny tyto projekty končí v roce 2014. Z projektových peněz příhraničních projektů Lipka zrealizovala naučnou stezku v okolí pracoviště Jezírko, připravuje stavbu altánu v zahradě pracoviště Rozmarýnek, pořádá společné semináře pro české a rakouské učitele a také výukové programy pro děti rakouských a českých základních a středních škol. Na pracovišti Jezírko Lipka připravuje programy a prostory pro seniory.

V současnosti probíhá rekonstrukce pracoviště Rozmarýnek v rámci projektu *MONA – Moving Nature* a v plánu je vytvořit zde také ukázkovou terapeutickou zahradu. Během roku 2013 Lipka rovněž připravila a začala realizovat česko-slovenský projekt *Turismus v krase a kras v turismu*, v rámci kterého proběhnou semináře pro pracovníky s mládeží a bude vydána metodická publikace o bezpečném pohybu v krasové oblasti.

Konečná rozvaha	
AKTIVA	2013
– stroje a zařízení	857 222
– budovy	57 970 257
– pozemky	7 132 781
– nedokončené investice	2 148 413
HIM celkem	68 108 673
2. Oběžná aktiva	
– pohledávky	6 861 328
– materiál na skladě	886 728
3. Finanční majetek	
– pokladna	89 038
– běžný účet	3 350 713
– ceny	–
4. Přechodné účty ak.	
Obežná aktiva celkem	11 187 807
AKTIVA CELKEM	79 296 480
PASIVA	2013
VLASTNÍ ZDROJE	
1. Majetkové fondy	
– fond dlouhodobého majetku	68 407 078
Celkem	68 407 078
2. Finanční fondy	
– fond odměn	162 399
– fond sociální	158 044
– fond rezervní	839 256
– fond reprodukce inv. majetku	587 465
Finanční fondy celkem	1 747 165
3. Hospodářský výsledek	69 611
CIZÍ ZDROJE	
1. Krátkodobé závazky	
– závazky z obchodního styku	2 281 264
– závazky k zaměstnancům	1 349 491
– závazky k soc. zabezpečení	685 941
– daňové závazky	686 037
– krátkodobé úvěry	3 868 946
– krátkodobé zálohy	–
Vyrovnání se SR	–
Jiné závazky	
Celkem	8 871 679
2. Dohadné účty pasivní	200 948
PASIVA CELKEM	79 296 480

Přehled výnosů a nákladů		
VÝNOSY	2013	
	Kč	%
Provozní dotace od ÚSC	13 293 000	37
z toho:		
– mzdové náklady a OPPP	1 994 000	
– zákonné pojištění	713 000	
– ONIV a dotace na provoz	10 586 000	
Výnosy z vlastní činnosti	10 828 723	31
z toho:		
– tržby z prodeje zboží	423 122	
– tábory, kurzy, zájezdy	3 646 582	
– výukové programy	3 325 295	
– služby, doplňková činnost	827 904	
– příprava stravy a ubytování	2 605 820	
Ostatní výnosy celkem	11 132 642	32
z toho:		
– použití fondů	484 462	
– úroky	141	
– tržby z pronájmu	346 618	
– dotace na obce	480 000	
– dotace nadační	–	
– ostatní výnosy	768 666	
– projekty ESF	9 052 755	26
VÝNOSY CELKEM	35 254 365	100
NÁKLADY	2013	
	Kč	%
Spotřeba materiálu	4 089 357	12
Spotřeba energie	692 427	2
Nákup zboží	241 737	0,7
Opravy a udržování	361 093	1
Cestovné	416 843	1,2
Ostatní služby	6 202 754	18
Mzdové náklady	16 279 976	46
Zákonné sociální pojištění	5 076 387	14
Odpisy	1 583 362	4,5
Jiné státní náklady	240 819	0,6
NÁKLADY CELKEM	35 184 755	100
Hospodářský výsledek	69 610	

PODĚKOVÁNÍ

11

Za úspěšně zvládnutý rok 2013 patří velké poděkování všem zaměstnancům Lipky, našemu zřizovateli – Jihomoravskému kraji i mnoha spolupracujícím organizacím a jednotlivcům, kteří nám nezištně pomohli jakýmkoliv způsobem. Upřímně jim všem děkujeme a věříme, že si jejich přízeň zachováme a zasloužíme i v letech následujících

ZAMĚŠTNANCI LIPKY V ROCE 2013

ŘEDITELSTVÍ

Mgr. Hana Korvasová
ředitelka

Ing. Lenka Appelová
zástupkyně ředitelky

Ing. Aleš Máchal
zástupce ředitelky

Bc. Jaromíra Kamenická
mzdová účetní

Ing. Petr Laštůvka
správce sítí

Mgr. Pavlína Slámová
programová pracovnice

Mgr. Kateřina Vítková
PR manažerka

Mgr. Andrea Weisová
manažerka projektu

Mgr. Helena Žvaková
asistentka finanční manažerky

LIPOVÁ

Mgr. Alena Uhříčková
vedoucí pracoviště

Mgr. Renata Czelisová
pedagogická pracovnice

Mgr. Blanka Jírů
pedagogická pracovnice

Mgr. Jiří Nešpor
pedagogický pracovník

Mgr. Lenka Šimková
pedagogická pracovnice

Mgr. Pavlína Veselá
pedagogická pracovnice

Emilie Dosoudilová
uklízečka

Tončo Jovanovski
správce

Jarmila Siničáková
asistentka vedoucí pracoviště

Libuše Škrobová
uklízečka

ROZMARÝNEK

Ing. Martin Šrom
vedoucí pracoviště

Bc. Lenka Babáčková
pedagogická pracovnice

Mgr. Ondřej Herzán
pedagogický pracovník

Ing. Marcela Pálková
pedagogická pracovnice

Ing. Helena Šabatková
pedagogická pracovnice

Bc. Veronika Šromová
pedagogická pracovnice

Mgr. Lucie Vladová
pedagogická pracovnice

Mgr. Markéta Kopečná
administrativní pracovnice

Simona Wallová
uklízečka

Bc. Dan Zahradník
odborný pracovník

RYCHTA

Mgr. Zdeňka Jičínská
vedoucí pracoviště

Mgr. Petr Horák
pedagogický pracovník

Mgr. Martina Jánišová
pedagogická pracovníce

Mgr. Michael Král
pedagogický pracovník

Mgr. Martina Nejezchlebová
pedagogická pracovníce

Mgr. Marek Soviš
pedagogický pracovník

Mgr. Barbora Appelová
odborná pracovníce

Ivana Kaňová
uklízečka

Marcela Pernicová
kuchařka

Pavel Švancara
správce

Jitka Vágnerová
administrativní pracovníce

Jitka Worbisová
kuchařka

JEZÍRKO

Mgr. Pavlína Žilková
vedoucí pracoviště

Mgr. Světlá Froncová
pedagogická pracovníce

Ing. Iva Křenovská
pedagogická pracovníce

Ing. Lenka Kvasničková
pedagogická pracovníce

Ing. Jan Libus
pedagogický pracovník

Mgr. Roman Maxa
pedagogický pracovník

Mgr. Kateřina Řeháková
pedagogická pracovníce

Mgr. Nikola Štěrbová
pedagogická pracovníce

Ing. Lenka Uherková
pedagogická pracovníce

Mgr. Ingrid Boučková
administrativní pracovníce

Antonín Kunith
správce

Kateřina Pospíšilová
kuchařka

Jana Prokešová
uklízečka

KAMENNÁ

Mgr. Jiří Vorlíček
vedoucí pracoviště

Mgr. Eva Kazdová
pedagogická pracovníce

Ing. Dana Kellnerová
pedagogická pracovníce

Mgr. Hana Klenovská
pedagogická pracovníce

Ing. Dana Křivánková
pedagogická pracovníce

Mgr. Markéta Machátová
pedagogická pracovníce

Mgr. Hana Mikulicová
pedagogická pracovníce

Mgr. Kateřina Mrázková
pedagogická pracovníce

RNDr. Dáša Zouharová
pedagogická pracovníce

Mgr. Jana Dvořáčková
*koordinačně-projektová
pracovnice*

Mgr. Gabriela Hájková
programová pracovníce

Mgr. Lukáš Kala
programový pracovník

Irena Koláčná
asistentka

Lyubov Lemak
kuchařka

Vasylina Lenak
uklízečka

Dana Nováková
manažerka projektu

RNDr. Jan Trávníček
programový pracovník

V naší práci nás podporují také zaměstnankyně na mateřské dovolené: Mgr. Jana Halúzová, Mgr. Vladislava Kolářová, Mgr. Lenka Kopáčová, Ing. Jana Májková, Mgr. Adéla Nešporová a Mgr. Ivana Plíšková, DiS.

ZA POMOC A PODPORU V ROCE 2013 DĚKUJEME PŘEDEVŠÍM TĚMTO LIDEM A INSTITUCÍM:

Mgr. Martin Ander, Ph.D.
 Ing. Milan Appel
 MgA. Jan Augusta
 Mgr. Michal Bartoš, Ph.D.
 Mgr. Václav Božek, CSc.
 Bc. Roman Cely
 Ing. Vladimír Dolejský, Ph.D.
 JUDr. Ivan Dorovský
 Ing. Jana Drápalová
 Ing. Andrea Dvořáková
 Ivana Fajnorová
 RNDr. Yvonna Gailly, CSc.
 PhDr. Lea Hanáková
 Ing. Olga Hanzlová
 JUDr. Michal Hašek
 Ing. Tomáš Havlíček
 Ing. Josef Havlín
 Mgr. Zuzana Havlíňová
 prof. Ing. Jaroslav Hlušek, CSc.
 RNDr. Jan Hollan, Ph.D.
 doc. PaedDr. Hana Horká, CSc.
 Mgr. Marta Hromková
 Ing. Bc. Anna Hubáčková
 Doc. RNDr. Karel Hudec, DrSc.
 Ing. Jaroslav Chalupník
 Ing. Jiří Ištvan
 Mgr. Jiří Janda
 Ing. Stanislav Juránek
 Ing. Tomáš Kažmierski
 Mgr. Monika Knettigová
 Ing. Karel Kočvárek
 Bc. Jana Konečná Horká
 Ing. Bc. Dagmar Kostrhúnová
 RNDr. Jiří Kulich
 JUDr. Hana Kulichová

RNDr. Miroslav Kundrata
 Ing. Ludmila Kutálková
 prof. RNDr. Hana Librova, CSc.
 doc. Dr. Ing. Petr Maděra
 RNDr. Tomáš Matějček, Ph.D.
 Ing. Pavel Mauer
 Mgr. Jiří Mihola, Ph.D.
 Ing. Ivo Minařík
 Dana Mítsková
 Michal Navrátil
 prof. Ing. Jindřich Neruda, CSc.
 doc. PhDr. Jiří Němec, Ph.D.
 Mgr. Hynek Nespěšný
 doc. RNDr. Pavel Nováček
 Mgr. Helena Nováčková, CSc.
 Mgr. Jaroslav Parolek
 Mgr. Adéla Pásková
 Ing. Marek Polák
 JUDr. Hana Poláková
 Blanka Ponižilová
 Mgr. Lucien Rozprým
 RNDr. Hana Slobodníková
 Ing. Jana Soběslavská
 PhDr. Arnošt Svoboda
 Hana Šíbllová
 Milan Štefanec
 Ing. Vladimír Štefl
 doc. Mgr. Lubomír Tichý, Ph.D.
 RNDr. Dana Tomášová
 Doc. RNDr. Josef Trna, CSc.
 Ing. Radek Tyllich
 Ing. Zbyněk Ulčák, Ph.D.
 RNDr. Mojmír Vlašín
 Mgr. Zbyněk Zavadil
 RNDr. Jozef Zetěk

Barvínek, o. s.
NaZemí
Comitatus Thurociensis
Domov seniorů Mistra Křišťana Prachatic
Ekologický institut Veronica
Fakultní nemocnice Brno
Hnutí DUHA
Hochschule für Agrar- und Umweltpädagogik
Chaloupky, o. p. s, školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání
Katedra environmentálních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně
Katedra ekologie a životního prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého Olomouc
Katedra ekologie a environmentalistiky Fakulty přírodních věd Univerzity Konštatína Filozofa
v Nitre
Lamacentrum Hády
MAS Moravský kras, o. s.
Mendelova univerzita v Brně
Městská část Brno-Jundrov
Městská část Brno-střed
Ministerstvo životního prostředí ČR
Mikroregion Dražanská vrchovina
Nadace Partnerství
Nadace Veronica
Natur im Garten
NESEHNUTÍ Brno
Obec Krásensko
Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna
Odbor životního prostředí Magistrátu města Brna
Odbor životního prostředí KrÚ Jihomoravského kraje
Odbor školství KrÚ Jihomoravského kraje
Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně
Přírodní zahrada, o. s.
Rezekvítek
Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina
Sluneční brána, s. r. o.
Sluňákův – centrum ekologických aktivit města Olomouce, o. p. s.
Správa CHKO Moravský kras
Státní fond životního prostředí ČR
Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory SEVER, pracoviště Horní Maršov
Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny
UmweltildungAustria
Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o. p. s.
Základní škola Podomí
ZO ČSOP Pozemkový spolek Hády

*Za Lipku
Mgr. Hana Korvasová*

NA OBSAH

Autoři textů: Zaměstnanci Lipky
Redakce: Kateřina Vítková
Fotografie: archiv Lipky, Tomáš Siničák
Obálka: Jan Augusta
Sazba: Miroslav Švejda
Tisk: Tiskárna Helbich, a. s., Valchařská 36, Brno

Vydala Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Brno, Lipová 20
www.lipka.cz, tel. 543 211 264, lipka@lipka.cz
Brno 2014

Vytištěno na recyklovaném papíře.

The image features a vibrant green background with a close-up of grass blades and a seed head. The blades are long and narrow, with some showing fine texture. The seed head is a cluster of small, developing grains. The overall composition is clean and modern, with a strong color palette of various shades of green.

WWW.LIPKA.CZ